

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының
Ишваобласть болгаш Кызылхоорай комитеттериниң,
ажылчы чоннар депутаттарының область Сөвдиян органы

1953
ИЮЛЬ
30
ЧЕТВЕРГ
№ 147 (2832)

8Р189 20 КОП.

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ 50 ЧЫЛ ОЮН КЫЗЫЛДА ДЕМДЕГЛЕП ТУРАРЫ (1 арын).

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТӨӨГҮЗҮНДЕ АЛДАРЛЫГ БОЛУШКУН (2 арын).

ЧЕР-ЧЕРДЕ ПАРТИЯ ОРГАНИЗАЦИЯЛАРЫНЫҢ ОТЧЕТ-СОҢ-

ГУЛДАЛЫГ ХУРАЛДАРЫ: Х. Кюрю. — Коммунистерниң санааларын амыдыралга боттандылар (3 арын).

М. Бегзиава. — Илерээн четпестери ууткаар (3 арын).

Д. Сюрюнов-оол. — Чадаана райпрокомбинаттың канчаар ажилдааны (3 арын).

Авияктарның ушкү Бүгү-делегей конгрессиниң ажытыгы (4 арын).

Тайбыңчыдылга дугайында дуур-жулгага ат салганы-биле холбаштыр чепсектиг күштерге маршал Ким Ир Сенниң болгаш гемерал Пын Дэ-хуэйниң дужаалы (4 арын).

КУШ-КУЛЬТУРА БОЛГАШ СПОРТ: Областың сески чайгы спартакиадазы (4 арын).

Владимир Ильич ЛЕНИН.

Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Министрлер Чөвүлелиниң даргазы эш КИМ ИРСЕНГЕ

Тайбыңчыдылгага ат салган дугайында медээ болза, тайбыңчыдылга дугайында чуугаалажышкынарның чедишикинниң доозулганын мадырлыг корей улустун болгаш кыдат улустун алдарлыг эки-турачыларының улуг тиелгези кылдыр көрүп турар бүгү совет улуска ханы сеткил ханышкыны болдурган.

Кореяга тайбыңчыдылга дугайында дугуржулга болза, оон-биле кады тайбынның болгаш демократияның бүгү лагериниң улуг тиелгези болур.

Дайынны соксатканы-биле корей күрүениң чангыс-аай чоруун катап тургузарының сорулгалары болгаш оон-биле кады корей улуска таварышкан

дайынның үредээни улус ажил-агыын катап тургузарының сорулгалары корей улустун мурнунда туруп турар.

Ол улуг болгаш сонгаарлатынмас сорулгаларны шитпирлээринге чедишикиннерлиг болурун Корея Улус-Демократтыг Республиказын чазанга ССРЭ-ниң чазан күзеп турар болгаш тайбын амыдыралды тургузар болгаш бодунун төрөөн чуртунун хосталганы болгаш хамаарышпас чоруу дээш хан төгүүшкүнүг дайынның таварыштарган аар балыгларын эдер талазы-биле качыгдан корей улуска бүгү болдунар дузаламчыны көргүзүрине белегин илередиш тур.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Г. МАЛЕНКОВ.

Москва, 1953 чылдың июль 27.

Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Даштыкы Херектер Министерствозу эш ЛИ ДОН ГЕНГЕ

Тайбыңчыдылгага ат салганы болгаш корей улуска таварышкан дайынның доозулганы болза, Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының болгаш эрсе-мадырлыг кыдат эки-турачыларының улуг тиелгези болур болгаш оон-биле кады делегейниң демократтыг лагериниң эң улуг чедишикини болур.

Бодунун хамаарышпас чоруун болгаш хосталганы камгалаарына улуг өлүм чидим каражага таварышкан мадырлыг корей улус, бодунун төрөөн

чуртунун чангыс-аай чоруун катап тургузарының сорулгаларын шитпирлээринче, когараан хоорайларны болгаш суурларны катап тургузарына, чурттуң улус ажил-агыын көдүреринче ам кирип болур.

Ол бүгүге Совет Эвилелиниң болгаш өске-даа демократтыг чурттарның идепкейлиг деткимчези болгаш дузаламчыны корей улуска хандырттыган.

ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри В. МОЛОТОВ.

Москва, 1953 чылдың июль 27-де.

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының 50 чыл оюн Кызылда демдегледип турары

Кызыл хоорайның бүдүрүлгө, албан-органналар коллективтеринде Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының үндөзүлгөсүнөн—РСДРП-ниң II съездиниң ажытыгын хунүден бээр 50 чыл болганын таварыштыр партияның эрткен төгүдүг оруктарының, бистин улузвустун тиелгелериниң, аас-кежиниң чаяакчызы, марксисчи-ленинчи өредиги амыдыралга боттандыр-

ган улуг партияның дугайында лекциялар, илеткектер база беседалар эртип турар. Илеткелчилер, лекторлар болгаш агитаторлар ажилчы чоннары хей националдыг социалистг күрүени тургузарына, ССРЭ-ге социализмниң тиелгелеринге база бистин Төрөөн чуртувуска коммунизмниң бүрүн тиелээринге Коммунистг партияның удуртукту, организаакчы ро-

АЛДАРЛЫГ БЕЖЕН ЧЫЛ ОЙ

Бо хүн Россияның Социал-Демократтыг Ажилчы партиязының ийги съездиниң ажытыгынан бээр 50 чыл ою болган. Бо болза, Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының, бистин социалистг Төрөөн чуртувустун ажилчы чоннарының амыдыралына алдарлыг чүүл болур.

Съездеге канчаар-даа аажок улуг белеткел ажилчы орус революциячыларны марксизмниң принциптериниң үндөзүлгөсүн сыйы катыштырган ленинчи «Искра» кылган. Съезд бодунун кол сорулганы—«Искра» идиң үндүргени болгаш ажилдап кылганы принципадык база организаактыг эгелерге үндөзүлгөсүлүг партияны тургузар сорулганы шитпирлээ. Съезд чаа хевирниң партиязының—ёзулуг пролетаржы, ёзулуг марксисчи партияны эгезин салган.

1903 чылда II съездеге улуг Ленинниң болгаш оон өөреникчи соратниктериниң тургусканы партия ажилчы агынын, куш-ажылчы тараачынарын, бистин чуртувустун бүгү дарлаткан улустарының хаан чезакка, помещиктерге болгаш капиталистерге удур демиселин баштаан. Октябрьниң социалистг Улуг революциязының тиелгезин хандырган, социалистг нийтиелди тургузары организаактаан.

Съездиниң төгүлүг ужуру-дузасы болза, оппортунизмни марксизмниң тиелгезин оон быжыктырган, ажилчы агынын партиязының революция программасын бадылааны болур. Съездеге хүлээп алган программаны удуртулга болдурбушаан, орус ажилчы агынын партиязының паризмге болгаш капитализмге удур дикти, чайгылыш чок революциячы демиселин, пролетариаттың диктатуразы дээш демиселин оруу-биле чуртууш. Меншевиктерге оларның салгат алганы «экономистерге» иш-каш база-ла орус ажилчы агынын чезакчы буржуаз идеологияга чакыртырыны, царизмге болгаш капитализмге эпиг болурун оруу-биле чоруур кылдыр углаары болдунмай барган.

В. И. Ленин пролетариаттын удуртукчу организаакчы, пролетариаттын холунда кол чепсек болур партияны дугайында өредиги төгүдө эң баштай ажилдап кылган, ол чокка пролетариат диктатуразы дээш демиселге, а бистин үезисте—коммунизмниң тиелгези дээш демиселге тилээр болдунмас.

Улустун дайыннарына удур съездеге болгаш съезд сөөлүндө кадыгдошкун демиселге тиелгени, мурнакчы теория-биле, агы демиселин хойбуларын бири-биле чепселген ажилчы агынын мурнакчы отрядын партия тургузарының ленинчи планын чедип алган. Съездеге Уставты чуугаалажып турда, В. И. Ленин партияны чангыс эвни камгалаар сорулга-биле партияны бүгү кежигүнеринге, удуртукчуларга-даа, аяк кежигүнерге-даа бир дөмөк албан чангыс пролетаржы сагылачурум, партияжи амыдыралдык быжык нормалары эргежок чуугула дээр дугайында канчаар-даа аажок чуугула чүүлү идиң үндүргөн. Партияга кежигүнер партияны кайы бир организаакчы хүлээп алыр. Хүлээп алдынган бүгү кижилер партияжи сагылачурумну чайгылыш чок сагыр; кежигүн бүрүзү партия дээш, партия кежигүн бүрүзү дээш харысалгалыг болур ужурул дээрзин Ленин өөреткен. «Партияны кежигүнү кижигү бүрүзү бистин партиявыстың быжымын, шыдамын, арын камгалаар ужурул. Партия кежигүнериң адын болгаш ужуру-дузанын беди-биле, беди-биле болгаш беди-биле көдүрерин оралдажыр ужурулгос» деп В. И. Ленин өөредип чорас.

Пролетар интернационализмниң идеяларына партияны шынчызын II съезд бадыткаан. Ажилчы агы национал дарлагга удур демисежир хүлээлгелиг деп Ленин үргүлчү өөредип чоран. Съезд националларны бот тускайлангышкын эргезинге удурланып турган бүгү националчы хөөнерини шитпирлиг бурдуу шапкан, ажилчынары национал барымдаалап ылгаар болгаш ажилчы агынын чангыс-аай девискээр организаакчылардан ойталаар дээр оралдажышкында өлүмнүг согушкуну кылган.

Съездеге тыттып келген, В. И. Ленинге баштапкан большевиктерниң политиктиг бөлүү съездиниң сөөлүндө чайгылыш чок революциячы шугуну чоруткан. 1912 чылда алды дугаар (Прага) нийти партия конференциязына меншевиктер партиядан үндүр ойтлатырғаннар. Большевиктер тускай марксисчи чаа хевирниң партиязы, Ленинниң тургусканы идеология, организаактыг, политиктиг (тактиктег) болгаш теоретиктиг үндөзүлгөсү даямчыл турар партия болуп башкалдыган.

50 чыл бурунгаар тургустунган Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязы демиселин болгаш тиелгезин алдарлыг оруун эрткен. Ленинниң, Сталинниң болгаш оларның соратниктериниң удуртулгасы-биле тулушкуннарга канчалык быжыккан Коммунистг партия болза, коммунизм дээш демисежип турар совет нийтиелдин эдертикчи, удуртукчу болгаш углап-баштакчы күжү болур. Партияны мерген угаанын удуртулгасы-биле чораш, Совет Эвилелиниң ажилчы чоннары бири чергенин үлетпүрүн, улуг социалистг көдээ ажил-агынын тургусканын. Ленинчи-сталинчи национал политиканы удуртулга болдуруп алгаш, партия болза, мурнунда дарлаттырып чорган улустарың экономика болгаш культура талазы-биле чыдып калган чоруун ууткаарын чедип алган, бистин Төрөөн чуртувустун бүгү нацияларын чангыс эпиг улустарың акы-дуума өг-бүлезинге катыштырган.

Марксизм-ленинизмниң теориязын удуртулга кылгаш, объективтег экономиктиг хойбуларын ханы бири-ринге даянган, партия шын политиканы ажилдап кылган. Амыдыралга ханатынган ол политикка бистин улузвустун үндөзүн сонургалдарын, нийтиелдин материалдык амыдыралының хөгжүдөзүлгөсүн негеделерин илередиш турар. Партияны күжү—оон хүрээлениниң чангыс эпигинде, оон улус-биле чарылбас харылаалында. Бистин улузвус бодунун тендиш дивес күжү төрөөн Коммунистг партияны долгандыр сыйы катыжышкында дээрзин көрүп турар.

Партияны бузулбас сыйы катыжышкынын, кадык-быжыгынын, партияны болгаш улустун эң сыйы катыжышкынын тодаргай херечизи болза, СЭКП-ниң төгүлүг XIX съездин болур. Съезд бистин чуртувуска коммунизм тургузушкунунун улуг программанын совет улуска берген. Бистин партиявыстың мурнунда салдынган иштик болгаш даштыкы политикка талазы-биле төгүлүг сорулгаларын партияны күүсидиринге дайынчы белегин, бүзүрелдин СЭКП ТК-ның чокта чаа болуп эрткен июль Пленуму база катап көргүскөн.

Коммунистг партия эрткен 50 чылдарының иштинде бистин партиявысты чок кылырын, бистин чуртувуска капитализмни катап эгидерин кызыдып турган, улустун өжөөнниң дайыннарын кам-хайра чок сойлап илередиш, ойтур шаап болгаш бодунун хүрээленинде үндүр сывырып келген. Дайыннар империалистг күрүнелерниң агентизи болуп алгаш, хоралакчы чорукту кылыр дээш бистин партиявыстың хүрээленинче шургул турганын болгаш моон сонгаар-даа оралдажырын утуп болбас херек.

Партияны XIX съездиниң болгаш СЭКП ТК-ның июль Пленумунун шитпирлери партияжи удуртулганы ажилдап кылган принциптерин болгаш партияжи амыдыралдык нормаларын хажык чок, дорт күүсидерин, совет улустун коммунистг кижизидилгезиниң ажилың бүгү хемчеглер-биле күштелдерин негеп турар. Буржуаз национализмниң бүгү болгаш язы-бүрү илерээшкыни-биле эптеп чок демиселин чорудары, кижилерниң медерелинде ам-даа ууткатынмаан капитализмниң артышкынарын шитпирлиг ууткаарының талазы-биле кижизидилге ажилың боттандыры эргежок чуугула. Ленинниң ёзуунага удурламышка коллективтег удуртулгага хора чедир кижилерге чүдүүрүнү теориязындан пропагандаст ажилга шитпирлиг ойталаар херек. Марксисчи-ленинчи теория болза, догма эвес, а ажил-херекке удуртулга болур деп чүвени утпас, ону өөрөвирин

шээжилээр, догма ёзуу-биле кылыр чорукту ууткаар херек. Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинниң бүгү-деге тиелгелиг өөредин ханы шингээдиң алырын, практиктиг ажилга чогадыкчы салышкыны кылырын партия коммунистерде негеп турар.

50 чылдар иштинде бистин партиявыстың эртип келген төгүлүг оруун чогадыкчы ёзу-биле өөрөвир марксизм-ленинизмниң классиктериниң чогаалдарын болгаш партияның съездилериниң, конференцияларының, СЭКП ТК-ның пленумнарынның шитпирлерин ханызы-биле шингээдиң алырына үндөзүлгөсүлүг ужурулгос.

Коммунистг партия ам үеде коммунистг тургузушкунун хей националдыг социалистг күрүени улам быжыдарының, бүгү совет улустарың материалдык болгаш культуралыг дөңгөлөк соксаал чок бедидерини, бистин Төрөөн чуртувустун камгалаалын бүгү хемчеглер-биле быжыглаарының бүгү делегей төгүлүг сорулгаларын шитпирлеп турар. СЭКП-ниң XIX съездиниң салган сорулгаларын чедишикинниң күүсидеринге үлетпүрде болгаш көдээ ажил-агында бүгү бар курлавырларны, аргаларны ажыглаары-че ажилчы чоннарың чогадыкчы идепкейин мобилизаакчы бүгү партия, совет, комсомол болгаш профэвилел организаакчылардан партия негеп турар.

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының алдарлыг, удуртукчу ажил-чорудулгасы даштыкы чурттарда акы-дуума коммунистг болгаш ажилчы партияларга улуг үлетер, мобилизаакчы чижек болур.

Партияны XIX съездиниң төгүлүг шитпирлеринге сорук кирип-тинген совет Тываның ажилчы чоннары төрөөн Коммунистг партиязының 50 чыл оюн СЭКП ТК-ның долгандыр кажангызындан-даа артык улам сыйы катышкан уткуп турарлар. Партияны удуртулгасы-биле Тываның ажилчы чоннары совет эрге-чакырганын чылдарында дыка улуг чедишикиннерни чедип алган. Областа күш-ажылчы арат ажил-агыларын 90 ажыг хуузуң хаара тудуп турар көдээ ажил-агы артельдери организаактаынган, совет күрүениң канчаар-даа аажок улуг дузаламчының ачызында хей санныг колхозчу суурлар, колхозчуларга чырык, чылыг бажыңнар, школалар, эмнелгелер тургустунган. Тарылга шөлдери дыка калбарган, чер ажилының культуразы экижээ, шөлдериң дүжүттүү бедээ, колхоз малының саны өзүп турар. Тывада социалистг үлетпүр кончуг дүргөн хөгжүп турар, ажилчы чоннарың материалдык чаагай байдалы болгаш культуразы чайгылыш чок бедидип турар. Областа өөредилге черлериниң четкизи чыл келген тудумна дүргөн өзүп, тыва улустун национал хевирлиг, социалистг уткашыннарың культуразы улам чектеллип турар. Совет Тываның ажилчынары, колхозчулары, интеллигенциязы ССРЭ-ниң улустарының найыралдыг өг-бүлезинде кызымаккай ажилдап, областың ажил-агынын болгаш культуразының улам чектелешкыни дээш могаг-шылаг чок демисежип турар.

Бистин чуртувусту партия коммунистг нийтиелди тургузарының оруу-биле идегелиг апар чоруур. Партияны бежен чыл иштинде эрткен оруу болза, совет тургузгуну быжыгының болгаш эглиш дивезиниң шитпирлиг байдалы болур.

Партияны, чазактын болгаш улустун сыйы катыжышкынында бистин Төрөөн чуртувус тиелгелиг коммунистг тургузушкунун алдарлыг оруу-биле идегелиг бурунгаар чоруп орат.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының төөгүзүндө алдарлыг болуушкун

(РСДРП-НИИҢ II СЪЕЗДИНИИҢ 50 ЧЫЛ БОЛГАНЫНГА)

I. РСДРП-НИИҢ II СЪЕЗДИНИ БОЛГАШ РЕВОЛЮСТУГ МАРКСИ-ЧИ ПАРТИЯ ДЭЭШ ДЕМИСЕЛГЕ ООН УЖУР-ДУЗАЗЫ

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының маадырлыг төөгүзүндө болгаш делегейниң революстуг шимчээшкининиң төөгүзүндө шыгаргангай чери Россияныҥ Социал-Демократтыг Ажылчын партиязының II съездин ээлеп турар. Россияныҥ ажылчын аңгызын марксисчи партиязының—чаа хевирниң политиктиг партиязының бар болуп турарынын эгезин ол съезд салган.

Генийниң Ленинниң тургусканы, Ленинниң база Ленинниң өөреникчи болгаш оон херээнни уламчылаачкызы улуг Сталинниң болгаш аларны соратниктериниң удуртулгазы-биле тулашушкунарга өскөн болгаш канчалган Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы канчаар-даа аажок улуг төөгүдү орутук эркен, Октябрьниң социалистиг Улуг революцияны тийлелгезинге, пролетариаттың диктатуразын тургузарына болгаш СССР-ге социализмни тургузарына чедирген.

Революстуг марксисчи партияны тургузарынын эргежок чугулазы болза, капитализмниң бүгү чөүлдээлери ындакы кыдыныга четкен, капитализмниң барык мүн-ше тайбын хөгжүлдээнин үези аңгылармын аажык үскүлдежишкенириниң үези-биле солутунган, пролетариаттың болгаш пролетариаттың диктатуразын тургузарынын дугайында айтырыг хүнүнү ээлчезинге практиктиг чайлашчок чүүдү кылдыр турупкан үе болуп империализмниң үезинде эгелээни-биле негетине бертен турган.

II Интернационалдың ыңчан турган социалистиг партиялары, оппортунизмге чыпчээркичи партиялар реформистиг орукка турган партиялар ол сорулгаларны күөсүлүп шыдааннар.

XX чүс чылдың эгезинде делегейниң революстуг шимчээшкининиң төвү империализмниң бүгү чөүлдээлериңиң белдир чери, шериг-феодалдыг, колониалдыг болгаш капиталистиг дарлаалды оода апарган Россияже шилчип келген.

Паризмни, а оон соонда капитализмни база дужуериниң төөгүлүгүдү сорулгаларны чүгө революстуг марксисчи партияны тургузганда шилтирлеп болуп турган. Ындыг партияны, чаа хевирни партияны тургузарынын сорулгаларын Россияны Ленинге баштапкан революстуг марксисчери чырыткылаччаа-биле күөсеткен.

Партияны идея болгаш организас талазы-биле катыштырыныга, II съездини белеткээринге шилтирлиг роль Ленинниң «Искрага» онаашкан. Оон арынарына, база ылангыя «Чүгү кылырлы?» деп номуна Ленин болгаш, «экономистерниң» бодалларын, ала чаагаарлашкынын мурунуга оларны мөгейишкенин болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган. В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

В. И. Ленин болза, ажылчын аңгынын демиселинге революстуг теорияны канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазын болгаш ажылчын шимчээшкиниге социалистиг медресдин ролон куудалап турганын, пролетариаттың диктатуразы дээш, социализмни тийлелгези дээш демиселден ойталаашкыны согушкунуг чылча шаанышкына таварыштырган.

таны программалыг, техниктиг болгаш организастыг чүүдлерин үндөшүнине революстуг марксисчи партияны тургузары болуп турган.

Съезде эң чугула айтырылар болза, партияны программаны болгаш-Уставын хүлээп алары болган. Программаны төлөвлөшкөн «Искраның» редакциязы белеткэн. Программага төп чери Ленинниң кийргени пролетариаттың диктатуразынын дугайында чүүл ээлеп турган.

Өске социал-демократтыг партияларын программаларына ол чүүл чок турган чүве деп чылдак хал алгаш, оппортунистер пролетариаттың диктатуразын негээринге удурланы бергенер. Оппортунистерни чылча шаап сойгалавышаан, Ленин болза, пролетариаттың диктатуразынын дугайында өөрөдиг марксизмде кол чүүл болуп, база оон ойталаар чорук ажылчын херээнге өскерлишкенин болуп деп айтып турган.

Ленинге баштапкан орус революстуг марксистерниң пролетариат диктатуразынын дугайында айтыры талазы-биле демисели канчаар-даа аажок улуг бугу-делегей ужу-дузазы болган. Ажылчын аңгынын дайызына, Берштейн болгаш Каутскийден эгелээш амгы үенин барынын үздүг социалистеринге чедир чүүл-баазын оппортунистер — капитализмни тергиделин камгалаар болгаш мөгөждер деп чүткүвүшкөн, пролетариаттың диктатуразына кезээде удурланып келген болгаш удурланып турар.

II съезд пролетариаттың диктатуразынын дугайында Ленинниң чүүлдү бадылаашкынын хөй кезин биле хүлээп алган.

Оппортунистер тараачын айтырынын талазы-биле негелделерин программага кийреринге база удурланганар. Бо талазы-биле олар болза, II Интернационалдың тараачынарын революстуг аргаларына бүзүрөй, ажылчыннарны болгаш тараачынарын революстуг эвилелин чүүлдүг деп көрбөй турган баштыкынын турштарынын барымдаалап турганар. Тараачынар дугайында айтыры талазы-биле съездеге болган демисел канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазы болган, чүге дээрте ол болза, чоокшулап орус революцияга пролетариаттың эвилелчизин дугайында айтырыг, шын шилтирлээринде революцияны тийлелгези хамааржыр айтырыг болуп турган. Ычангаш Ленинге баштапкан революстуг марксистер тараачын айтырынын талазы-биле «Искраның» ажылдап кылганы программалыг чүүлдери шудурту камгалап турганар.

Съездеге национал айтыры талазы-биле демисел база калбарган. Ленинниң формулировкалааны, партияны программалыг кол негелдеси — бугу удустарыны долу дө эргезинге, бот-тускайлангыга националдарын эргелеринге Бундунун төлөөлөкчилери удурланы бергенер. Оппортунистерниң сандалары болза, пролетарики интернационализмден ойталаар чорукка болгаш буржуаз национализмни турштарына шилчир чорукка дөмөйлөшкөн болуп турган. Ленин ол антимарксисчи чугаларын чылча шапкан болгаш национал дарлаалдын бүгү хевирлеринге удур демисел деп ажылчын аңгынын хүлээлгезин айтыпкан.

Съезд түнелинде «Искраның» ажылдап кылган программаны, чангыс-даа партияга чок турган революстуг марксисчи программа болуп ол программаны бадылаашкынын хөй кезин-биле бадылап каан. Ол программа партияны VIII съездинде чедир турган.

Программаны хүлээп алгаш, ийги съезд партияны чангыс-эвинге идеялыг үндөшүн тургускан. Ындыг-даа болза, революстуг ажылчыннарны марксизмниң принциптеринде идеялыг катыжылгазы болза, бодунун эрге-ажыктары дээш демиселге миллион-миллион ажылчы чоннарны ажылчын аңгынын армиязын сыйрып катыштырып турар организастыгы материалдыг чангыс-эви-биле быжыгатынган турар ужу-дузаны Ленин айтып турган. Ол организастыгы кол принциптерин партия Уставы-биле тодарадыр болгаш быжыглар.

Устав дугайында айтыры талазы-биле илеткелчи В. И. Ленин болган. Уставты чугаалажып турда ийи шүгүм; партияны тургузарынын ийи планнары съездеге үскүлөж берген. Ажылчын аңгынын муракчы революстуг теория-биле чепселген организастыг отряды болуп чаа хевирни партияны тургузарынын организастыг принциптери Ленинниң планда үндөшүлгөнгө турган. Партия болза, централизмни болгаш анаа

кежигүннерге-даа, удуртукчуларга-даа ыяаыла дөмей демир чурумнун эгезинге тургустунган турар ужу-дуг деп Ленин айтып турган. Партиянын күжү оон чангыс-эвинде болгаш оппортунизмни кандыг-даа илерээшкени-биле эптеп чогулда болуп. Пролетариаттың диктатуразы дээш демиселге оон кол чепсээ болуп партия дугайында өөрөдигни эң баштай Ленин ажилдап кылган.

Анаа үндөшүлгө II Интернационалдың партияларына дөмөйлөшкөн реформисчи партияны тургузуп болуп турган ындуг Уставы Мартов болгаш оон талалакчылары съездеге дөгөрөн оралдажып турганар.

Уставтың бирги параграфынын талазы-биле — партияга кезигүн дугайында чидиг демисел съездеге калбарган. Партияны программаны хүлээп турар, партияны материал талазы-биле деткип турар болгаш оон организастыгынын кайы бирээзинде бактап турар кандыг-даа кижини партия кезигүнү деп санаарын В. И. Ленин сачалдаан. Ленинчи формулировка болза, ажылчын аңгынын удуртукчузу болуп партия хүрээленинин арын, оон сыйрып катыжымышкынын болгаш дайынчы чоруун камгалаарына чүгүлүг турган. «Бистин партияны кадыг шыгызын, быжыын, арыг чсруун камгалаары бистин хүлээлгезин»,—деп Ленин айтып турган.

Бис партия кезигүнүнүн адын болгаш ужу-дузазын бедиле-биле, бедиле-биле болгаш бедиле-биле көдөрүн оралдажып ужу-дуг бис... (Чогаал, том 6, арын 459).

Партия организастыгынын кайы бирээзинге бактап турар партия кезигүнүгө албан эвес деп Мартов болгаш оон талалакчылары санап турган. Мартовтун формулировказы туруш чок, пролетарики эвес идея-геттерге, революцияны түр эдеринчелеринге партияже эжикти калбаа-биле ажилдып турган. Ындыг партия ажылчын аңгынын удуртукчузу болуп шыдаас, а яны-бүрү үздүг идея-геттерин организас талазы-биле хевирлетимизге, сандалгай чылдазы шыкшап көстүп турар ийи.

Ычангаш, Уставтың бирги параграфынын ол ийи формулировказы дээш партияны характеринге, оон организастыгына, тургузуунга, чурумунга ийи аңгы үзел турган.

Искрачыларны чарлышкынын түнелинде Мартовтун формулировказы съездеге бадылаашкынын шоолуг эвес хөй кезин алган. Эскеинде «Искраның» ажилдап кылган Уставын хүлээп алган. Пролетар интернационализмниң идеязы болгаш централизмни идеязы кадыг-шыгызы демиселге съездин революстуг кезээ камгалап ал болгаш Уставка быжыгалап шыдаан.

1905 чылда болган партияны III съездин Уставтың бирги параграфын Ленинчи формулировка-биле хүлээп алгаш, II съездин частырынын эткен.

Партия Уставынын бирги пара-

II. КОММУНИСТИГ ПАРТИЯ — СОВЕТ НИИТИЛЕДНИҢ УГЛАКЧЫ БОЛГАШ УДУРТУКЧУ КҮЖҮ

РСДРП-ниң II съездинин оонда эртен бежен чылдарың дургузунда Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы демиселдин улуг болгаш аддарлыг оруун эркен. Партия болза, Октябрьниң социалистиг Улуг революцияны тийлелгезиниң сорук кийрчизи болгаш организастыгы болган. Оон организастыгынын ажылчын аңгынын болгаш күш-ажылчы тараачынарын дайынчы эвилели капиталистерни болгаш помещиктерни тергиделин буза шапкаш, пролетар диктатуразын 1917 чылдын октябрыде тургузарын хандырган күш болган.

Октябрьниң социалистиг Улуг революцияны тийлелгези кижитерлетенин төөгүзүгө чаа үени ажиткан.

Партияны удуртулгазы-биле СССР-ниң ажылчы чону социалистиг ниитиледди тургускан, кижини кижитерлетүү чорукту мөгөж-биле узуткаан, социал болгаш национал дарлаалды чок кылган.

Ала-чуртун Улуг дайынын чылдарында Коммунистиг партия болза, герман фашизмни болгаш япон империализмни чылча шавары дээш демиселдин организастыгы болган. Партияны удуртулгазы-биле СССР-ниң улустары боттарынын социалистиг чаалап алышкынын камгалап алган болгаш фашистиг кулданышыкындан Европанын улустары камгалап алган.

Совет улус дайын сөөлдүгези үеде партияны удуртулгазы-биле ажил-агынын болгаш культураны чаа, канчаар-даа аажок улуг көдүрүшкүнү чедип ал, социализмден коммунизмге чоорту шилчигени чедиктигин боттандырып турар.

Совет Эвилели-биле кады, оон улуг үдөгөр-чижектеринге сорук

графын хүлээп ап турда болган чарлышкын удуртукчуларны—партияны Төп Комитетин болгаш Төп Органын согуш турда улам-на ханылаан. Согулдаларга Ленинни талалакчылары бадылаашкынын хөйлү алган, Төп Комитетке революстуг хөй кезиниң төлөөлөкчилери барган. Ычангаш, Ленинниң болгаш оон талалакчыларынын оппортунистерни тийлээни быжыглатынган. Ол үеден эгелээш Ленинниң талалакчылары большевиктер деп, ол оппортунистерни, Мартовтун талалакчылары — меньшевиктер деп адаар апарган.

II съездинин төөгүлүг ужу-дузазы болза, Ленинниң удуртулгазы-биле «Искраның» ажилдап кылганы марксисчи партияның идеологтуг принциптериниң аңаа тийлээнинде болуп, съезд марксизмни «экономизм» тийлээни быжыгалаан, ажылчын партиянынын революстуг программаны хүлээп алган.

Оон-биле кады организастыг айтырыг талазы-биле съезди чогуур денчелге турбаан. Ол меньшевиктерниң оппортунизм эвинде чедир илередиң болгаш оларны партиядан аңгылап шыдаван.

Съездинин сөөлдүгө большевиктер биле меньшевиктерниң аразында демисел улам чидигленген. Большевиктер меньшевиктерни оппортунизмни илередиринче, оларның биле бурун чарлып алырынче угланган шүгүмү бугу-ле шудуртуугу-биле чорудуп турган, ажылчын аңгынын революстуг партияны тургузары дээш демисел турганар. «Чүгү кылырлы?», «Бир базым бурунгаар, ийи базым аткаар», «Демократтыг революцияга социал-демократияны ийи тактикалары», «Материализм болгаш эмпириокритизм» деп Ленинниң классиктиг ажилдары ыдыг партияны белеткээринге шилтирлиг ролду ойнаан.

«Чүгү кылырлы?» деп ному ындыг партияның идеологтуг белеткелди болган. Ленинниң «Бир базым бурунгаар, ийи базым аткаар» деп ному ындыг партияның организастыг белеткелди болган. Ленинниң «Демократтыг революцияга социал-демократияны ийи тактикалары» деп ному ындыг партияны политиктиг белеткелди болган. Адактың сөөлдүгө Ленинниң «Материализм болгаш эмпириокритизм» деп ному ыдыг партияны теоретиктиг белеткелди болган. (ВКП(б) төөгүзүнүн Допчу курсу, арын 136).

1912 чылда болган Прага конференциязы партиядан меньшевиктерни үндүр сыйырган. Ол болза, большевик партияны — чаа хевирни партиянынын, ленинизмни партиянынын тускай турар чоруунун эгезин салган.

Ленинге баштапкан орус революстуг марксистерниң меньшевиктерге удур демисели бугу дөмөйлөк канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазы болган болгаш ол чүгө оон эвес, харын-даа бугу дөмөйлөк оппортунизмге удур угланган турган.

Ленинге баштапкан орус революстуг марксистерниң меньшевиктерге удур демисели бугу дөмөйлөк канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазы болган болгаш ол чүгө оон эвес, харын-даа бугу дөмөйлөк оппортунизмге удур угланган турган.

Ленинге баштапкан орус революстуг марксистерниң меньшевиктерге удур демисели бугу дөмөйлөк канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазы болган болгаш ол чүгө оон эвес, харын-даа бугу дөмөйлөк оппортунизмге удур угланган турган.

Ленинге баштапкан орус революстуг марксистерниң меньшевиктерге удур демисели бугу дөмөйлөк канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазы болган болгаш ол чүгө оон эвес, харын-даа бугу дөмөйлөк оппортунизмге удур угланган турган.

Ленинге баштапкан орус революстуг марксистерниң меньшевиктерге удур демисели бугу дөмөйлөк канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазы болган болгаш ол чүгө оон эвес, харын-даа бугу дөмөйлөк оппортунизмге удур угланган турган.

Ленинге баштапкан орус революстуг марксистерниң меньшевиктерге удур демисели бугу дөмөйлөк канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазы болган болгаш ол чүгө оон эвес, харын-даа бугу дөмөйлөк оппортунизмге удур угланган турган.

Ленинге баштапкан орус революстуг марксистерниң меньшевиктерге удур демисели бугу дөмөйлөк канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазы болган болгаш ол чүгө оон эвес, харын-даа бугу дөмөйлөк оппортунизмге удур угланган турган.

Ленинге баштапкан орус революстуг марксистерниң меньшевиктерге удур демисели бугу дөмөйлөк канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазы болган болгаш ол чүгө оон эвес, харын-даа бугу дөмөйлөк оппортунизмге удур угланган турган.

Ленинге баштапкан орус революстуг марксистерниң меньшевиктерге удур демисели бугу дөмөйлөк канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазы болган болгаш ол чүгө оон эвес, харын-даа бугу дөмөйлөк оппортунизмге удур угланган турган.

Ленинге баштапкан орус революстуг марксистерниң меньшевиктерге удур демисели бугу дөмөйлөк канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазы болган болгаш ол чүгө оон эвес, харын-даа бугу дөмөйлөк оппортунизмге удур угланган турган.

Ленинге баштапкан орус революстуг марксистерниң меньшевиктерге удур демисели бугу дөмөйлөк канчаар-даа аажок улуг ужу-дузазы болган болгаш ол чүгө оон эвес, харын-даа бугу дөмөйлөк оппортунизмге удур угланган турган.

ССР-те социализм тургузушкунун дуржулгазы-биле хынатынган болгаш бадыткатынган. Марксизм-ленинизм — ол дээрге, догматызге удурланышкык, дириг, чогаалдыкы эзу-биле сайырап, революстуг демиселдин дуржулгазына үндөшүлгө элээш, чаа-чаа дүрүмнөр-биле соксаал чокка байлакшып турар өөрөдиг болуп. Ол теорияны өөрөдиг чорук болза, ажылчы чоннарны коммунист кижизидилгезин үндөшүлгө болуп.

Коммунист партияны күжү болгаш тийлетирибес чоруу оон хүрээлениниң кан дег чангыс-эвинде болгаш бузулбас сыйрып катыжымышкынында. Партия болза, тура-сорууну болгаш шимчээшкининиң чангыс эпти-биле күштүг чангыс-ай болгалдыларын дайынчы эвилели болуп турар. Партияны чангыс-эви коммунист тургузушкунун сорулгаларын оон чедикшигин боттандырып, бугу улустарны бодунун оруу-биле эдерииниң аргазын анаа берип турар. Ол чангыс-эп бугу-ле хевирлерин оппортунистер: меньшевиктерге, троцкистерге, бухаринчиларга, национал-чайгылыкчыларга болгаш партияны сандалардыр, оон күчү-шудалың суларадарына чүткүп турган өске-даа улустун дайынчы нарынга удур үр демиселге дарган-натанган болгаш чаалап алдынган.

Партияны хөгжүлдээнин хоой-дузу болза, оппортунизмге удур эптеп чок демисел, оон хүрээленини арыг болгаш сыйрып катышкан турар чоруу дээш демисел болуп деп Ленин болгаш Сталин өөрөдиг турар. Ол демисел чокка партия чангыс-эви болгаш сагылга-чурумун камгалап, быжыктырып, пролетар диктатуразын чаалап ап, быжыктырып, ниитиледди революстуг чаар-тулгазына ажылчы чоннарны баштапкызы ролон боттандырып шыдаас турган ийи.

Партияны бугу-ле кезигүннеринге партияны чангыс-эви камгалап, демир шыкшап партияны сагылга-чурумуну быжыглап, партия кезигүнү деп атты болгаш оон ужу-дуктары өрү көдөрүр, бугу коммунистер партияны политиканы амьдалгалачи чорудары дээш туруштуг демиселчилер болуп, олар аялда четпестер биле эптепшес бодурун чедип алырын XIX съездинин хүлээп алганы Совет Эвилелиниң Коммунист партияны Уставы даандырып турар.

Коммунист партияны күжүнүн үнер дөү болза, оон улус-биле үзүлбес харылзаазында, оон чогаалдыкы күштеринге чайгылыш чок бузулуп болуп. Ол бодунун тургустунган баштайгы хүнеринден эгелээшле ажылчы чоннарны эрге-ажыктарынын камгалакчызы, улустун баштыкыны болгаш башкызы болуп турар. Коммунист партияны политиканы бугу совет улустун идеялыг болгаш деткимчезин ап турар, чүге дээрте, оон үндөшүн эрге-ажыктары барымдаалап турар болгаш чүткүлү совет тургузгунун амьдалгалачи үндөшүн болуп турар. Партия чонунун эрге-ажыктарын кайы хире туруштуг болгаш шыңчы камгалап турарын, Совет күрүнениң четкелтишкини болгаш быжыгышкынын дээш канчаар демисел турарын улус көрүп турар. Партия болза, бистин уевистин угааны, алдары болгаш ак-сеткилди чоруу деп ажылчы чон көрүп турар.

Совет улус коммунизм тургузушкунун улуг сорулгаларын боттандырыпшыан, партияны долгандыр улук-на сыйрып катышкан. Улустун деткимчези партияга канчаар-даа аажок улуг күштү берип турар, чүге дээрте, улус болза, төөгүге кол шимчедикчи күш, оон тургузукчу болуп.

Бистин кадрларыстың кижизидилгезин шылгатынган чепсээ, бистин ажилывыста четпестерин илередирин болгаш узуткаарының күчүлүг чепсээ болуп шүгүмчүлөдү болг

Чер-черде партия организацияларының отчёт-сонгулдалыг хуралдары

Коммунистерниң саналдарын амыдыралга боттандырат

Сут-Хөл районун колхозтарының болгаш совет албан черлеринин партия эге организацияларының отчёт-сонгулдалыг хуралдары хандырат талазы-быде партия эге организацияларының ролу көскүзү-биле бедээн дээр-эни отчёт-сонгулдалыг хуралдар демделгези.

Июльдун 1-ден 20-ге чедир 12 эге организацияларның отчёт-сонгулдалыг хуралдары болган. Учётта турар бүгү коммунистерниң 86 хуузу ол хуралдарга олуржуп, олуршканын 30—40 хуузу отчёттуг илеткелдерин талазы-биле боттарының саналдарын берилгези.

Коммунистер болза, партияның XIX съездинин база Төп Комитеттин сөөлгү Пленумунун шийтпирлерин удуртулга болдурбушаан, боттарының организацияларының, оларнын удуртукчуларынын ажилдарында четпестерни шүгүмчүлөп, партия-организастыг болгаш партия-политиктиг ажилдарны улам экижидеринче уланган боттуг саналдарын берилгези. Колхозтарга партияни удуртулганын четпестерин, көдээ ажил-агыйн хөгжүлдээнин темпизиниң оожум болуп турар фактыларын олар шүгүмчүлөп турганнар. Район организацияларының

албан черлеринин ажилында четпестер илерээн.

«Сталинчы орук» колхозтун коммунистери ук колхозтун ажил-агый-ныга хереглетинер акша-хөренгини чогуур үезинде үндүрүп бербейн турар дугайында күрүне банкызынын район салбырынын эргелекчизи эш Кистеевти шынгы шүгүмчүлөөнөр. Улус ажил-агыйнын хөгжүлдээнин херезинге сагыш салбас, албан черинге барган кижилерини айтырылганын чөптүг харыылап бербес, ажил чылыр бюрократизм күрүне банкызынын ол район салбырында бар болуп турар.

Сумулар Советтери колхозтарны четпес удуртуп келген. Сумуларнын кижизмелгелеринин ажилында четпестер үргүлчүлөвишаан. Ылангыя эмелге ажилдакчыларынын шалынын бүдүн чартык ай дургузунда безин төлөвейн турар фактыларны ажилчы чоннар депутаттарынын район Соведи анаа көрүп эртти турар.

Колхозтарнын партия организацияларынын партия ажилына практиктиг дуза көргүзөр, оларнын секретарыларынын партия ажилына мергежилни бедидер хемчеглерни СЭКП райкому ам-даа экижиттээнин Калинин аттыг колхозтун коммунистери шынгы шүгүмчүлөөнөр. Партия райкомунун ажилдакчылары колхозка келгенде ажилдын иштинче кирбес, шийтпирлериниң күүселдээрини хыналдазын эки чорутпас чамдык билдингир четпестерин-даа узуткаар хемчеглер албас турган.

Комсомол болгаш херэеженнер организацияларынын ажилына партияни удуртулга экиживээ. Партия райкомунун херэеженнер ортузунга ажил чорудар килдизи барык бүдүн чылдын иштинде ажилдаваан. ВЛКСМ райкомунун секретарылары эштер Комбуй-оол, Савина аныктардан хоорук ажилдап турарлар.

Коммунистериниң шүгүмчүлөчү саналдарынын күүселдээнин дугайы партия эге организацияларында, райкому-даа үргүлчү чугаалажып турарын, оон күүселдээ дээш организациястыг ажилды экижидерин коммунистер негээнер.

Бо отчёттуг сонгулда хуралдардан 5 эге организацияларнын секретарылары катан сонгутпайн барган. Олар болза, боттарынын ажилга мергежилни болгаш политиктиг билини бедидер талазы-биле четпес ажилдавааннар. Партияни удуртулганын коллективтиг болуп принцип ажилга эки ажилдавааннар.

СЭКП райкому болгаш партия эге организациялары отчёт-сонгулдалыг хуралдарын шийтпирлерин, коммунистерниң саналдарын амыдыралга боттандырат талазы-биле боттуг ажилдарын амдан эгелеп организациястаар ужурлуг.

Х. КЮРЮ.

Кызылдын электрия станциязынын слесарылары эштер И. Лукин биле К. Ярылков олар будурүлгенин мурнакчылары болуп, будурүлгө оонадаларын бүдүн чартык болгаш ийи катан ажыр күүседип турарлар.

Чурукта: И. Лукин (солгай талазында) биле К. Ярылковтун ажилдап турары.

Чуруу С. Феоктистовтуу.

Чадаана райпромкомбинаттын канчаар ажилдааны

Чадаананың райпромкомбинаты бо чылдык бир дугаар чартымын будурүлгө планын нийти продукция талазы-биле 103,3 хуу, баранын продукция талазы-биле 78,6 хуу күүсеткен. Комбинаттын цехтеринден даараның цех чартык чылдык будурүлгө планын 125 хуу, сапог даараар цех 150 хуу күүсеткен. Ол цехтерин будурген продукциязын шынары өрткен чылдардан эки болуп турар.

Будурүлгө планын бүгү көргүзүлөр талазы-биле доллур болгаш ажыр күүседип дээш база продукцияны шынарын экижидер дээш кызымак ажилдап турар кижилер комбинаттын коллективинде илереп турар.

Даараның цехтин быжыкчызы Тохмова бодунун мергежилни улам бедидип тургаш, хеп быжырынын шынарын экижидерин чедип алган болгаш бодунун будурүлгө талазы-биле оонадаланын үргүлчү ажыр күүседип турар. Ол ышкаш даараның чылар Шурышева, Ростовцева олар база-да ак-сеткилдиг кызымак ажилдап, боттарынын будурүлгө планын ай санында 150—160 хуу күүседип турар.

Сапог даараар цехтин мурнакчызы Зваригин ажилдын нормазын үргүлчү-ле 150 хуу күүседип турар. Сөөлгү үеде продукцияны шынарын ол элээн экижиткен. Ол ышкаш тууйбу будурүлгезинде мурнакчылар база көвүдөөн.

Ындыг болза-даа райпромкомбинаттын ажилында улуг четпестер бар. Чартык чылдын будурүлгө планын чүгле нийти продукция талазы-биле күүсеткен боордан ангыда өске

көргүзүлөр талазы-биле планын ыракта чедир күүсетпээн. Оон ынай комбинаттын кол цехтери чонга эч чугула продукцияны будурүп унадерянин планнарын күүселдээни үскөөнер.

Ылангыя комбинаттын тууйбу будурер цехи планын 98,7 хуу, пилорама ыяш дилдеринин планын 86,6 хуу күүсеткен. План ёзуугаар 1000 кубометр тудуг болгаш чазынар мяш белеткээр ужурлуг, а ам белеткеп алганы чүгле 250 кубометр, ол мяш безин райпромкомбинат чанынче ам-даа четпес сөөртүнмээн. Ынчангаш оон чазаның цехи материал чоктун хараазындан үзүктелишкенин ажилдап турар.

Продукцияны шынарын экижидер талазы-биле оонадаланы райпромкомбинат күүсетпейн турар. Будурген продукцияны шынары азжог куду. Эрткен чылдын Бачи-Талада «Октябрь 30 чыл ою» колхоз Чадаана райпромкомбинаттан шкартар садып алгаш машинага будурүп алгаш колхозка чедэ бээрге шкартар эптээн черлеринден эдырыгылай берген. Продукцияны шынар чок кылар чорук ам-даа үргүлчүлөвишаан.

Продукцияны бот-үнезин чийгедир талазы-биле оаппромкомбинат бо чылдын эрткен 6 айларынын дургузунда кандыг-даа демисел чорутпаан. Кылган чүүддерин бот-үне-лери мурнуку хевээр улуг болуп артпашаан. Райпромкомбинаттын будурген бир табуретказынын өртээ 70 ажыр рубль, өртээ улуг, шынары багай болганындан оларны садып алыр кижилер чок болуп турар.

Д. СЮРЮН-ООЛ.

Херэеженнер ортузунга кижизидилге ажилын экижидер

Эрзин районун Нарын сумузунда «Коммунизмче орук» колхоз бар. Ында колхозчу херэеженнерни ортузунга политиктиг кижизидилге ажилы экиживейн турар.

Херэеженнер чөвүдленин даргазы коммунист эш Долчин бодунга оонашкан ол партияни хөдөөлени эки күүседирин ораддашпайн келген. Колхозчу херэеженнер ортузунда солун номчулгалары болгаш беседалар, лекция номчулгалары организациястымайн турар.

Херэеженнер ортузунда кижизидилге ажилынын четпезинин өске бир көргүзүү болза, оларнын колхоз будурүлгезинге багай киржип турары болуп турар. Колхозчуларнын хөй кезин херэеженнер болуп турар хирезинде-ле, амгы үеде тудууда чүгле 10 ажыр кижизидилге турар, а дыка хөй херэеженнер колхоз будурүлгезинге киршипейн турар.

Херэеженнер ортузунга кижизидилге ажилдарын экижидип, оларнын колхоз будурүлгезинге киржилгезин идепкейжидери чугула.

Б. САРЫГ-ООЛ

СООРА АЖЫГЛАТЫНЫП ТУРАП

Хөй уругларлыг болгаш бот-илерге күрүне дузаламчызын көргүзөрине Коммунист партия, Совет чазак онза кичээни салып, чыл бурдуе хөй түнүг акша-хөренгини үндүрүп турар. Чаш салгакчыларын өстүрүп долуктурарына хереглээри-биле берип турар күрүнениң ол дузаламчызын совет илер чөп ажыглаар ужурлуг.

Өвүрүнүң Сагыда дузаламчы ап турар хөй уругларлыг болгаш бот-илер эвээш эвес. Оларнын хөй кезин чазактын дузаламчызын сеткилин ханызындан өөрүп четпирбешаан, ажы-төлүнүң ажаалга, кижизидилгезинге шынап-ла чөп ажыглап турарлар.

Ынчалзажок чамдык ийи-чангыс илериниң талазындан күрүне дузаламчызын шуут-ла соора чарыдап, оон-биле биче чаштарын, мурнуга улуг бурууну кылып турарын демделгезе чогуур. Ылангыя Орус, Давыддай дээш ышкаш илер ай санында 100 ажыг рубльдин күрүне дузаламчызын ап келгенер.

Ол акша-биле уруг-дарыныга идик-хеп садып бээриниң улуу, харын чүгле арага садарына даяргыдаш туруп бергенер. Устүнде илер күрүне дузаламчызын чөп ажыглап турарына районун сап килдизип, суму Соведи хайгаарал салырын сүмелгезе чогуур.

К. САГААН.

Илерээн четпестерни узуткаар

Чаа-Хөл районун Ленин аттыг колхозтун партия организациязынын отчёт-сонгулдалыг хуралы болуп эрткен.

Ук көдээ ажил-агый артедилге колхозчу амыдыралдын чедикши-нерин хурал демделгези. Колхоз мал өстүрер планын 111 хуу күүсеткен, оок малы ам 6000 баш чедип турар. Колхозтун чер ажилында база улуг чедикшинер бар. Эрткен чылдын колхозчу бурүзү күш-хүнүнүн санынга 5 килограмм тарааны алган. Бо чылдын чаксы хову ажилы эки күүсеткен. Колхоз будурүлгезинин мурнакчыларынын хүрээдени өскөн. Планын оонадалары — күрүнеге эът, дүк, саржаг дужарынын планын ол колхоз график ёзуугаар күүседип келген.

Ынчалза-даа, партия организациязы идеологтуг ажилче, коммунистерниң политиктиг өөредилгезинче кошкак кичээни салып келгенин хуралта санал бергенер шынгы шүгүмчүлөөнөр. Эрткен өөредилге чылдында эштер Доржу, Ширал, Лама, Дахтын-оол олар болгаш өске-даа чамдык коммунистер политиктиг өөредилгенин кандыг-даа хевиринге өөрэмээнер. Боттарынын

марксесчи-ленинчи билини бедидип алыр талазы-биле мога-шылга чок ажилдаар дугайында коммунистерден негедени партия организациязы күштелдирбээн. Колхозчулар ортузунга лекция пропагандазын болгаш агитация-массалыг ажилдары калбартаан. Солун чагылазы багай организациястыган.

Партия организациязы суму Совединин, комсомол болгаш херэеженнер организацияларынын ажилына партияни удуртулганы хандыраары барык-ла утупкан. Хөй-нитиниң улг массалыг организацияларынын организаакчы болгаш кижизидилгич ролун парторганизациянын секретары турган эш Көк-оол үнелөөвүн.

Шүгүмчүлөлдө болгаш бот-шүгүмчүлөлдө деткир, колхоз будурүлгезинге социалисттиг чарышты калбартыр, күш-ажылдын сагылга-чурумун быжыглаар хемчеглерин партия организациязы күштелдирбээн. Оон түнелдинде сөөлгү үеде колхозтун ажил-агыйында улуг четпестер илереп турар апарган. Тудуг ажилынын темпизни оожум. Тудуг бригаданынын киржикчилеринде эштер Эзирик, Кунгаа, Санчат, Доржу ажилдавайн турарлар.

Партия организациязынын секретары Көк-оол коммунист Лама олар үргүлчү арагалап, чурум үрөп турганнар. Колхозта тускай эртемнигер-биле ажил багай тургустунган. Зоотехник Олчейбен, мал эмчизи Доржу Сөөлгү үеде ажилга харысалга чоктанып, үргүлчү арагалап турар апарганнар. Оларнын багай ажилы мал ажилынын четпестерин түртүндүрүп турар. Сөөлгү үеде колхозтун 160 баш малы өлүп хорраан. Малчынар ортузунда ажилга харысалга чок чоруктарыны фактылары база илереп турар. Чылгычлар Чалбаа, Сандак олар хөй баш малды бөрүге чидирткенер.

Мындыг четпестер-биле партия организациязы болгаш колхозтун баштаар чери шынгы демисеппээн.

Партия организациязынын отчёт-сонгулдалыг хуралы эш Көк-оол эге организация секретарына сонгуваан. Ук колхозтун партия организациязынын секретарына эш Аспан-оол сонгуткан. Илерээн четпестерни узуткаар талазы-биле шийтпирни отчёттуг хурал хүлээп алган.

М. БЕГЗИВАА.

СИБИРЬ КОЛХОЗУНГА МАЛДЫҢ ЧЕМ СУУРУН ОРГАНИЗАСТААРЫ

«Ильичиниң чагылары» колхозтун баштаар чери болгаш кекжигү-неринин бүгү коллективни нийтинин мал ажилын көдүрер дугайында улуг сагыш салып турар. Ол чоруда эки түнелдерин берип турар. 1947 чыл-биле деңнээрге колхозта нийтинин малынын баш саны үш катан өскөн. Ам мыйыстыг бода мал фермазында 455 баш мал бар. Хөй фермазында 937 хөй, хаван фермазында 375 хаваннар бар. Ол ышкаш колхозта үрелиг чылгы мал фермазы куштун улуг фермазы бар болгаш бора тоолай ажилы сайзырап эгелеп турар.

Малдын продуктулуу база-ла өскөн. Ындыг болза-даа 1952 чылда инектерден саап алышкынар бир ортумак сүткүр инектен чүгле 1600 килограмм турган. Ынчалза-даа, олар бузурелдин-биле бедип турар.

Партияны XIX съездинин айтышкынын боттандырбашаан, колхоз нийтинин мал ажилынын чаа көдүрүлүшкүнү чедип ап турар.

Бистин артелистерин баштаар чери бүгү малдын баш санын янзы-бүрү мал чөм-биле хандыраарына, мал чөм белеткээринин талазы-биле ажилды дээр организациястаарына болгаш мал чөм ажилчы ажилдарына багит кичээни салып турар.

Бистин байдалымыска сизиниң кол үнер дөзү сизге чаягаар үнер черлер болур. Колхоз 1615 га хем унары болгаш чайык алыр сизин шөлдөрлөг. Мал оदारларыныга мун ажыг гектар оदारлыг.

Нийтинин малынын баш санын өстүреринин болгаш оон продуктулуун дыка көдүреринин чугулазын өөренип көргөш, чаягаар бүткөн мал чөмнини шөлдери экижидер-биле чегелештир, шөлдөргө болгаш мал чөм ээлчештирп тарыыр чөм

дидип турар. Ол чорук продуктулуг мал ажилын улам-на сайзыралыр арганы берип турар.

1941 чылда-ла колхозка эмен аралаштырар тарылга ээлчештирилгези чорутунган: хөй чылдыг сизинерни анаа тарырынга 523 ганы тускайлаан. Ферма чогуунуң ээлчештиришкенин тарылгазынга 238 га шөлдү культураларынын мындыг солштуртулгалыг болур кылдыр тургускан: 1 болгаш 2 — хөй чылдыг сизин, 3 — хендир, чингетараа, 4 — силос культуралар, 5 — дазыл чөмшиктигер болгаш картошка, 6 — хөй чылдыг сизин-биле холуп тараан сула.

Сизини үндүрүп алырының агротехниказын бедидип, оларнын дээр хевирлерин болгаш сорттарын шидип албашаан, сизиниң дүждүлү болгаш нийти чымдазын бедидип турар бис. Бир эвес 1948 чылда хөй чылдыг сизин 823 центнер чыгынган болза, 1950 чылда 3310, 1951 чылда 4531, а 1952 чылда 9080 центнер болган.

Сизиниң үрезини сайзырадырынга улуг кичээниги салып турар: 1947 чылда колхозка чүгле 4 гектар черге сизинер турган болза, 1952 чылда оларнын шөлдү 90 гектар четкен. Колхоз хөй санын үрезини күрүнеге дужаап турар болгаш бодунун хуу херегленин бүрү-чү-биле хандырып турар. 1952 чылда күрүнеге дужаатынган үрезинде колхоз 216 муу рубльдин алган. Оон ангыда оон мяваыла дужаар планынга кириштирп 1560 центнер сизини болгаш 524 центнер тарааны дужаган.

Мурнунда колхозка тимофеевка биле клеверни хайнакташтырган сизини тарып турган. Ынчалза-даа бистин черлеривиске клевер болган чок-ла дона бээр, а тимофеевка ба-

рап. Бо чылдын сизин шөлдери экижидеринин талазы-биле ажилдар күүсетинген: 10 ганын үнүжүр турган, 50 га кургатынган, 200 га чериниң даштыкы экижидилгезин чоруткан. Чоокку 3—4 чылдарда бистин бүгү-ле сизин шөлдери культурудар болгаш экижитинер. Ол чорук оларнын дүждүнү 2—2,5 катан бедидер арганы бээр.

Сизин будурүлгезин көвүдөпшөөн, оон-биле кады бис саванын болгаш тараа хавын бүрүнү-биле ажаап ап, ажилчы кылдыр чарыгдалап турар бис. Колхозта тараа ажаалгазын комбайнар-биле чорудуп турар. Олар шуут-ла саван хөвээкчилери-биле деритинген. Ажаап алышкынын соон дарый саванын айт болгаш трактор волокушалары-биле бөлдүрүлгөзү сарааттап турар. Бир эвес 1950 чылда 3720 центнер ажаатынган болза 1951 чылда — 9200, болгаш 1952 чылда 10.550 центнер саван ажаатынган.

Бисте хоолулуг мал чөмнин кол дестери силос, дазыл чөмшиг болгаш картошка болуп турар. Колхоз силосту чыл бурдуе-ле хөй хемчүлдү-биле салып турар. Манза тары мал тоорукту черлик болгаш тары мал чөм сизинерни силос кылдыр ажилдап турар. Силосту чер иштинде калгаша салып турар. Бо чылдын колхозка тускай хевириниң силос суургазы тургустунар. Бир эвес энир чылдын биске 3670 центнер ногаан сизини силостаан турган болза, бо чылдын 9070 центнер силосту белеткээр. Бис күш-ажылды дүрген организациястырар болгаш силостаашкын талазы-биле ажилды дүрген чорударын чедип ап, кезишкенин, сөөртүшкүнүн, үүрмектээшкенин болгаш белеткээр черге силосту салырынын аразында хожудаашкынын бөлдүрбайн турар бис.

Колхозка чыл бурдуе-ле дазыл чөмшигтериг мал чөмнинин тарылганын чорудуп турар.

Чайгы үеде бистин малымыска кол чөмни оदारлар берип турар. Олар

колхозта 1088 га, оон иштинде аргы чер 924 га, биче ыяштарлыг болгаш хараган үнүштериг чер 114 га болгаш шалбааланчак чер 50 га. Ферма чогуунда дээр оदारларга саар инектерин олардадып турар. Кан хемини ылында чылдар оदारларга хөй-ларны болгаш улуг мыйыстыг малдын чаш төлүн оदारладып турар. Инектерни хүндүс дышандыраары-биле олардага үш дес каяаларны кылган. Чаш малдарга болгаш хойга кыры дугалагы беш дес каяаларны тургускан. Колхозта янзы-бүрү ногаан чөм шуудун бээр арга амдызында ажилдашпайн турар болза-даа, бисте продуктулуг болгаш ажил малын чайын ногаан чөм-биле чөмөтпир турар. Анаа ногаан турда кезип алыры-биле тараан чочактараа болгаш өске-даа культуралары, база фермалар чогуунда участоктарда хөй чылдыг сизинер орнуунд үнган сизини ажиллап турар. Малчынар хүнүнү-не ногаан үнүштү кескеш фермаже сөөртүп эккеп, малга берип турар.

Мал чөм белеткээринге бистин колхозувету хандырып турар Улуг-Урин МТС-ни чугула дузаны көргүзүп турар. Ол бодунун машиналары-биле сизини кезеринин, мал чөм бөлеринин болгаш сарааттарынын, силосту салырынын талазы-биле ажилдын хөй нуруузу кылып берип турар. 1952 чылда колхозка боду чорур болгаш тракторун акшышты сизин машиналары ажилдап турган, олар 976 ганы кескен. МТС трактор дүрбаштары-биле 570 га черини сизини бөлгөн. МТС саванын дүрүктээринге болгаш сарааттарына оон-даа улуг ажилды кылып күүсеткен. Колхозту хандырып турар ийи бригада санында бирээ-бирээ—ийи серилит идер трактор волокушалары ажилдап турган. Оон ангыда Социалисттиг Күш-ажылдын Маадры В. Коровинни бригаданы бодунун күжү-биле демир аргамчылардан ийи трактор волокушаларын белеткеп кылган. Ол чангыс чорукта

(Төнчүзү 4-кү армыда)

Аныяктарның үшкү Бүгү-делегей конгресинин аягытынганы

БУХАРЕСТ. (СЭТА-ның тускай корреспондентизи). Июль 25-те Румын Улус Республикасынын аныяктарына аныяктарның үшкү Бүгү-делегей конгреси аягытынган.

Делегейнин 80 ажыг чурттарындан келген аныяк салгакчыларның төлөөлөрүнө (дыка хөй төлөөлөр ам-даа орукта чоруп турар) Бухарест хоорай өөрүшкүлүк болгаш ээлдээ-биле ужурашкан. Чурттактарының хоорай аныяксы берип-тир деп чугаалап турары ышкаш хоорай байырлалды-биле шиметинген. Тайбың болгаш улустарның тайбың кады ажалдагылазы дээш бухарестчилерин, бүгү румын улустун демисежир сеткил-сагыжынын болгаш күзел-чүткүлүнү дугайын билбейн турар чангыс-даа бажын чок. Бажыннарда, кудумчуларда, шөлдерде чер болганда хөй ий туктар, лозунгулар, демократтыг аныяктарның бүгү-делегей федерациязынын, студентилеринин Бүгү-делегей эвилелинин, аныяктарның болгаш студентилеринин тайбың болгаш найырал дээш дөрткү Бүгү-делегей фестивалынын ылгавыр демдектери бар.

Бухаресттин байырлыг шыр-ахвири-биле илеретинген демократтыг аныяктарның Бүгү-делегей федерациязынын тайбың болгаш найырал—деп кыйгыры болза, бо хун аягытынп турар аныяктарның Бүгү-делегей конгресинин аягытынган үндезин болур.

Конгрестте киржил турар оолдарның болгаш кыстарның үзели, расазы, национал-омаа болгаш социал байдалы ылгал чокка ол конгрестти тайбыны, боттарынын амдырал

эргелерин камгалаарына чүткээп аныяктарның эзулуг ассамблеязы кылып турар.

Конгресттин аягытынарга аалчылардан киришкенер болза: Румын Улус Республиканын Национал хуралының Президиумунун даргазы доктор Петру Гроза, академик К. Пархон, Икуо Ояма, Элиза Бранко, Канделари Родригес, профэвилдеринин Бүгү-делегей федерациязынын төлөөлөкчизи Эмиль Отто.

Демократтыг аныяктарның Бүгү-делегей Федерациязынын чингине секретары Жак Дени допчу сөс-биле конгрестти аягыткан.

Дараазындагы хун чурумун чангыс эп-сеткилдиг хүлээп алган: Аныяктарның ийги Бүгү-делегей конгресинин соонда үенин дургузунда демократтыг аныяктарның Бүгү-делегей федерациязынын ажал-чорудулгазы болгаш тайбың дээш база боттарынын эргелери дээш демиселге аныяктарның сорулгалары.

Румын Улус Республиканын эртемнер Академиязынын президенти Траян Савулеску байыр чедирген.

Июль 25-теги хуралды Ренато Тезе (Италия), Биль Уилмот (Канада), Соланка Дирожаде (Нигерия) олар даргалааннар.

Аныяктарның ийги Бүгү-делегей конгресинин соонда үенин дургузунда демократтыг аныяктарның Бүгү-делегей Федерациязынын ажал-чорудулгазы болгаш тайбың дээш база боттарынын эргелери дээш демиселге аныяктарның сорулгаларынын дугайында илеткелди Чевуледин мурнундан Жак Дени кылган. (СЭТА).

Тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага ат салганы-биле холбаштыр чөлсектиг күштерге маршал Ким Ир Сенниң болгаш генерал Пын Дэ-хуэиниң дужаалы

ПЕКИН. июль 27 (СЭТА). Маршал Ким Ир Сенниң болгаш генерал Пын Дэ-хуэиниң оларның чыгырган шериглеринге июль 27-деги дужаалынын текстини Пекинниң радиозу дамчыткан.

Дужаалда чугаалап турары болза: Эштер, Кореяны улустун армиязынын шериг албанынлары болгаш эштер кыдат улус эки-турачылары! Кореяны улустун армиязы болгаш кыдат улустун эки-турачылары агрессияга удур, тайбыңны камгалаарынын маалырыг үш чыл демиселдин сөөлүнде, а ол ышкаш корей айтырын тайбың арга-биле таарыштырар сорулгалыг тайбыңчыдылга дугайында шудургуу ийи чыл чугаалажышкынын сөөлүнде алдарыг тилелгени—Кореяда тайбыңчыдылганы чедип алган болгаш Кореяда тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага Катышкан Нацияларның командьалы-биле кады ат салган.

Тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага ат салганы болза, корей айтырын тайбың арга-биле шиптирлеринче бирги базым болур болгаш ынчангаш Иракки Чөөн-чүкке болгаш бүгү делегейге тайбыңчыдылганын херээге иди болуп турар. Ол чорук болза, корей болгаш кыдат улустарынын экиг дөткүмчезинге ужурашкан, а ол ышкаш бүгү делегейде тайбыңчыдылга аныякшылдыг кижилерин өөрткен. Ийди-даа болза, Катышкан Нацияларның командьалынын талазында чамдык дайынчырак идегеттер ам-даа бар, ылангыя тайбыңчыдылганы боттандырырга ханзы-биле хөнү чокталган Ли Сын Манниң бөлүү бар, олар тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага ат салырынга бүгү-ле аргалар-биле удурашп турган. Оон ужурунда Кореяны улустун армиязынын бүгү шериг албанынлары болгаш кыдат эки-турачылар боттарынын серемчилелин күштелдирер ужурулуг.

Тайбыңчыдылга дугайында дугуржулга күштүг болуп эгелеп турар үеде, Кореяда тайбыңчыдылганын ылап күөсүлдезин хандырар, дугуржулганы үер дээр кандыг-даа оралдажышкынын үер болгаш корей айтырын тайбың арга-биле шиптирлеринин политиктиг конференциянын чыдыларын моон сонгаар чингидир сорулга-биле бис моон адаанда дужаалдарны чарлап тур бис:

1. Улустун армиязынын болгаш кыдат улустун эки-турачыларынын кургаг чер, шериг-агаар болгаш шериг-далай күштеринин, а база эрик камгалаалынын кезектеринин бүгү ажалдакчылары тайбыңчыдылга дугайында дугуржулганы ылап сагыр сорулга-биле аткылажышкынын 1953 чылдын июль 27-де 22 шак 00 минутадан эгелээш, азы тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага ат салганынын сөөлүнде 12 шак болганда болгаш 22 шак 00 минутанын сөөлүнде 72 шак дургузунда бүгү фронтунун шугумунга соксадыр. 1953 чылдын июль 27-де азы тайбыңчыдылга дугайында дугуржулга күштүг болганынын сөөлүнде 72 шак дургузунда ийи таланын чарлааны дайынның хамаарышпас шугумундан бүгү фронтунун дургузунга 2 километр аткаарлаар болгаш хамаарышпас эонанын кызыгарын канчап-даа эрте базы болбас.

2. Кореяны Улустун армиязынын болгаш кыдат улустун эки-турачыларынын кургаг чер, шериг-агаар болгаш шериг-далай күштеринин, а ол ышкаш эрик камгалаалынын кезектеринин бүгү персоналы бедик серемчиледиг туруп, өске таланын кандыг бир агрессия болгаш үредекчи үлгелдигери турар болза, боттарынын туруштары камгалаар болгаш белен турар ужурулуг.

3. Кореяны Улустун армиязынын болгаш кыдат улустун эки-турачыларынын кезектеринин бүгү персоналы айныл чок чорукту хандырырга бүгү күштерин салыр болгаш тайбыңчыдылга дугайында дугуржулганы боттандыраар сорулга-биле бистин шериглеринин хандалынын адаанда турар районнарда күстүп кээп болур тайбыңчыдылга талазы-биле шериг комиссиязынын кижилеринин, а ол ышкаш кады хайгаарал бөлүктөрүнүн нейтралдыг чурттарынын төлөөлөкчилеринден тургустунган комиссиянын ажылынга болгаш кады тургустунган Кызыл Кресттин бөлүктөрүнүн ажалдакчыларынын ажылынга кандыг-даа дузаламчыны көргүзөр ужурулуг.

КИМ ИР СЕН,

Маршал, Кореяны Улус-Демократтыг Республикасы, Кореяны армиязынын дээди командьалакчызы.

ПЫН ДЭ-ХУЭИ,

Кыдат улус эки-турачыларынын командьалакчызы.

Тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага ат салганы

ПЕКИН. Июль 27-нин эртеняе Паньмыньчжоньга Кореяга тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага ат салышкыны болган деп Пекин радиозу дамчаткан.

Дугуржулгага бир талазындан корей Улустун армиязынын болгаш кыдат улустун эки-турачыларынын делегациязынын баштынын генерал Нам Ир база өске талазындан КНО-нун командьалынын делегациязы-

нын баштынын генерал-лейтенант Гарризон олар ат салганнар.

Радио оон соонда дугуржулганын бижимелин дамчыткан.

Дугуржулгага ат салышкыны тус черин корей шагы-биле эргеленип 10 шакта болган. Дугуржулгага ат салганынын соонда 12 шак эрткенде аткылажышкыны соксаан турар ужурулуг.

(СЭТА).

Тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага Ким Ир Сенниң ат салганы

ПХЕНЬЯН, 27 (СЭТА). Июль 27-де кежээкиниң 10 шакта Пхеньяга Кореяны Улустун армиязынын дээди командьалакчызы маршал Ким Ир Сен Кореяга тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага ат салган. Дугуржулгага ат салганынын үезинде Корей Улус-Демократтыг Республикасынын улустун Дээди

хуралынын Президиумунун даргазы Ким Ду Бон, партиянын болгаш хөй-нитти организацияларынын удурткучулары, Кореяны Куш-ажылчы партиязынын ТК-зынын удурткучу ажалдакчылары, министрлер, корей болгаш даштыкы парлалганын төлөөлөкчилери олурушканнар.

(СЭТА).

Кореяга тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага Кларк ат салган

ЛОНДОН. Июль 27 (СЭТА). КНО-нун Кореяга чепсектиг күштеринин кол командьалакчызы кштер-

Кларк тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага ат салган деп Лондонуң радиозу медээлээн.

Дайын чорудулгаларын соксадыр дугайында маршал Ким Ир Сенниң болгаш Пын Дэ-хуэиниң дужаалы

ПЕКИН. Корей Улустун армиязынын болгаш кыдат улустун эки-турачыларынын кезектеринин талазындан генерал Нам Ир биле КНО-нун чепсектиг күштеринин төлөөлөрүнүн талазындан генерал Гарризон олар Кореяга тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага, а ол ышкаш оон-биле холбашкан өске-даа документлерге июль 27-де Паньмыньчжоньга ат салган дээр дугайында дайындагыны Кыдат Улус Республикасынын улустун төп радио стан-

циязы июль 27-де дамчыткан.

Радио станциязы Кореяны Улустун армиязынын дээди командьалакчызы маршал Ким Ир Сенниң болгаш кыдат улустун эки-турачыларынын кезектеринин командьалакчызы генерал Пын Дэ-хуэиниң дайын чорудулгаларын соксадыр дугайында корей Улустун армиязынын болгаш кыдат улустун эки-турачыларынын кезектеринге дужаалын база дамчыткан.

(СЭТА).

КУШ-КУЛЬТУРА БОЛГАШ СПОРТ

Чурукта: шүүлген мөгө Комбу (он талазында) биле үжүрлөшкөн мөгө Сергештей. Чуруу С. Феоктистовтуу.

Областың сески чайгы спартакиадазы

Июль 26-дан 28-ке чедир үенин иштинде Кызылдын «Совет Тыяны» беш чыл ою» стадионунга областың сески чайгы спартакиадазы болуп эрткен. Маргылдаага Барыын-Хемчик, Чөөн-Хемчик, Чаа-Хөл, Улуг-Хем, Танды, Бий-Хем, Каа-Хем районнарның чыныды командалары болгаш Кызыл хоорайнын «Искра» нитилелдин командазындан тургустунган 200 ажыг спортсменер киришкен.

Районнарда болгаш хоорайда спорт ажалынын чамдык экижилдигелери чедип алдынганын, ол чүүл чиник атлетиканын, сугта эштин болгаш национал хүрешти хөгжүдеринин талазы-биле спорттун куду коллективтеринге дөгүм дузалыг болганын чайгы спартакиаданын түнелдери көргүскөн. Ылангыя Кызылдын «Искра», Улуг-Хем болгаш Каа-Хем районнарның командалары маргылдаага эки түнелдери көргүскөн.

Ийи хун үргүлчүлээн спортчу демиселдин түнелинде нити команда талазы-биле бирги черин Кызылдын «Искра» нитилелдин командазы алган. Тилекчи команданы болгаш команданын кежигүннерин областың кадык камгалак кылдынын күш-культура болгаш спорт талазы-биле секторунун бирги черинин диплому-биле шагнаан. Ийги черин алган Улуг-Хем районнун команданын ийги черинин диплому-биле, үшкү черин алган Каа-Хем районнун команданын үшкү черинин диплому-биле тус-тус шагнаан. Дөрткү черин Бий-Хемнин, бешки черин Тандынын, алдыгы черин Барыын-Хемчиктин, чедиги черин Чаа-Хөлдүн, эн сөөлүгү сески черин Чөөн-Хемчиктин командалары алгылаан.

Командыларын киржикчилеринин иштинден спорттун үшкү разрядынын нормазын күөсеткен болгаш область рекорду болган чамдык спортсменнери демделгези чугула. Уруглардан черин узунтун халыгына Кураева (Улуг-Хем) бирги черин алгаш, область рекордун тургус-

кан, оон түнели 4 метр 79 сантиметр. Елисеев (Кызыл) дисканы 29 метр 77 сантиметр октааш, бирги черин алгаш, область рекордун тургускан. Кызылдын спортсмени Гринев 50 метрге сугта эштинге 30,8 секундта, 100 метрге 1:10,0 секундта келгеш, область рекордун тургускан, анаа спортчу разрядтын үшкү черезин тывыскан.

Национал хүрешке шүүлгеш, тилекчи болган Чөөн-Хемчик районда «Кызыл тараачын» колхозтун мөгези Донгак Комбуну бирги черинин диплому-биле шагнааш, анаа 1953 чылда хүреш талазы-биле область чемпиону атты тывыскан. Хүрешке үжүрлөшкөн мөгө Сергештейге (Барыын-Хемчик) ийги черинин диплому шагналды тывыскан, үшкү болгаш дөрткү черин алган мөгелер Дуктуг-Ары (Барыын-Хемчик), Даныз-Белек (Чөөн-Хемчик) оларын үшкү черинин дипломнары-биле шагнаан.

Областың чайгы сески спартакиадазы спортсменнеринин спортчу техниктиг мергежили өскенин нитизин көргүскөн болза-даа четпестер ам-даа хөй болуп турарын база көргүскөн. Киржикчилеринин элээн хөйү спорттун үшкү разрядын күөсетпээн.

Спорттун чамдык коллективтери спартакиадага боттарынын командаларын кириштирбээн. Анаа Кызылдын «Металлург», «Урожай», «Динамо» нитилелдери болгаш Суг-Хөл, Бай-Тайга, Тес-Хем, Эрзин, Кызыл районнары хамаарышп. Чөөн-Хемчик болгаш Чаа-Хөл районнары командаларын четчелдөөннөр. Тагды районнун команданын удурткучу Ключников судья коллективтин мөгелер, чангыс спортсменин спорттун хөй хевирлеринге кирип турган.

Июль 28-те областың сески спартакиадазы доозулган сөөлүнде бут бөмбүүнүн талазы-биле областың бирги чери дээш маргылдаага Кызылдын «Искра» болгаш «Металлург» командалары ужурашканнар. Анаа металлургчулар 8:1 санын тилдөөннөр.

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Шөйүндүнүң халдавырлыг аарылары — аш-чемден, сугдан болгаш холдарнын хирлинден дамчып непертээр.

Халдаарынын дестери болза, аарыг чораз болгаш кадык кижилерин бадалостуг аарыларында болур.

Сугу болгаш сүттү чүгле хайындыргаш ийиңер.

Каттарын, ногааны болгаш фруктуларын үргүлчү чунар, база оларын изигсуг-биле чуп арыглар.

Кандыг-даа хир, чам болган сөөлүнде аш-чемни чиринин мурнунда савап-биле холуларын ыявалы чунар.

Халдавырларын неперелдикчи—сээктерин бүгү-ле аргалар-биле болгаш чепсек-херекселдер-биле узутканар.

Бодунарны болгаш уругларын баш бурунгаар, чогуур өйшаанда тарымнар.

Аарыг кижилерин эмпелгеге доп-дораан чедиринер.

Санитар-гигиеналыг нормаларын болгаш корум-чурумну күөсетпешаан, силер бодунарны болгаш догандыр турар кону ижин тифинден болгаш дизентериядан камгалаңар.

Тыва областың санитар-чырыдышкыны бажыңы.

Герман Демократтыг Республикада өртөктерниң чаа чингелдеси

БЕРЛИН. Аш-чемин чамдык продуктуларына база массалыг хергелдин бараанына өртөктерниң чаа чингелдезин дугайында Герман Демократтыг Республикасынын Министрлер Чөвүледи шиптир ийндүргөн деп АДН агентилели дамчыдып турар.

Доктаалда чугаалап турары болза, чоңунд амырал байдалын экижилдерин дугайында Министрлер Чөвүлелинин шиптир боттандыры-биле болгаш чоңунд үлетпүр барааннары-биле болгаш аш-чем

продуктулары-биле хандырылганын экижилдеринин сорулгазы-биле өртөктерниң моон дараазында чингелдизин доктаадыр: рис өртээ—10 хуу, кара шай—50 хуу, кылымал шоколад—31 хуу, ажал-агыл болгаш чунар савап—40 хуу, кылымал волокнодан кылган херээжен уктар—20—30 хуу, бижик кагар машина—40 хуу, электролампарлар—38 хуу. Доктаал 1953 чылдын июль 27-ден эгелеп күштүг болган.

(СЭТА).

Англи корреспондент Москва дугайында

ЛОНДОН. «Дейли телеграф» энд морнинг пост» солун бодунуң Москвада чаа корреспондентизи Даунтонун Москва дугайында меделелин бирги арында парлап үндүргөн. Алды чыл мурнунда Москвага корреспондент болуп турган Даунтон ынчаарда болгаш ам Москвага чуну көргөни денеп турар. Ол мынчип бижээ: «Москваның чоң бодунуң амдыралынын иштинде эң-не эки

чайны чурттап, көрүп турар ышкаш... Мен амдырал денелинин бедезин көрдүм. Кижилерин кетингени эки, аш-чем дыка көвүдөй берген болгаш норма чок. 1947 чылдын сөөлүнде куруненин чорутканы өртөккө элээн каш катап болган чингелделерин түнели каракка тодаргай илден болуп турар.

(СЭТА).

Сибирь колхозунга малдың чем суурун организаастаары

(Төңүзү. Эгези 3-кү арында). «Сталинец—6» деп комбайндан дүшкөн саванын 4—5 хөпзөннерин ап, сарааттаар черге дүргени-биле дүргөткөп эккээр. Эрткен чылын тракторлар-биле шупту 1256 ганын саванын бөлгөн, оон кезин МТС-тин мастерскаязынга белеткээп херекселдерин дузазы-биле сарааттаан. Ол боттарында ажыктын көргүскөн, сараат кылыкчылары 6—7 метр узун аялашкан шуудукчу хевирлиг болур. Шуудукчуна язы-бүрү шимчедикчи хоодайлардан тургустунган даван-даяктын ырак, чоогун өскерттип тургаш туралаан угта тургузуп ап болур. Шуудукчу сарааттакчыны ХТЗ-7 деп трактор-биле шимчедир болгаш анаа ажалдаарына чүгле 10 кижилер хереклетинер. Хүнде ол 1000 центнер ажыг саванын сарааттаар.

фермаже тракторлар-биле чем сөөртүрүңгө киржил, мал чеми белеткээр черин деринге болгаш өске-даа ажалдарга киришкен.

Белеткенин мал чемин эң-не ажыктыг кылдыр ажыгларын оралдажып турар бис. Колхозта үш мал чеми белеткээр чер, мал чеми хайындар ийи завод болгаш үш бөдүүн кылымалдыг черлер бар. Мал чеми белеткээрин механизаастаан мал ажалдакчыларынын күш-ажылынын бүдүрүчүлүүн бедидип, мал чеминин шаңарын экижилдер.

Бисте мал ажалынын өске-даа күш үнер ажалдарын механизаастап турар. Фермага сугну электропумп-биле берип турар болгаш бо чыгып улуг мал фермазынга автоматтыг суггарылга тургустунар. Электри-биле садырар агрегатты эптеп салып турар. Хойну электри-биле кыргыдарын ам ийи чыл ажыгал турар.

Мал чеминин бижыг суурун тургузар дугайында сагыш салышкын нитинин мал ажалын көдүренинге дорт салдары чедирген. Бистид мал ажалымыс улам-на бедик барааныг болгаш орулгалыг адыр болуп бар чыдар. Бир эвес 1948 чылда нитинин мал ажалындан алган орулга 74.865 рубль, 1950 чылда—185.724 рубль болгаш 1952 чылда ол 328.802 рубль четкен.

МТС-тин дузазы-биле мал чеминин силостаашкынын база чорудуп турар. Тракторнун силос дооракчызы, ол-ла черинге силос уургайына силосту салып, экизи-биле тырып каар, бүгү-ле кирип турар бүгү чүдүлдү саат чок хоюдар. Силостаашкын талазы-биле бүгү-ле ажал ийи хүнүн дургузунда бүрүн доостур.

Сиген шөлдеринин кол болгаш үрүмек экижилдигелеринге МТС-тин дузазы улам-на күштелип турар. Чүгле бо чылын МТС-тин күжү-биле болгаш хөргөңгиз-биле хараган үнүштер шыва алган 10 га сиген шөлүн кырын карттаар болгаш 25 га сиген шөлүн кургадыр. 550 га хөй чыдыг сиген тараан черин чангыс ис-биле ийи катап хоюгладышкынын кылган болгаш 450 га черге сигенин кескен соонда илтиртээшкенин кылган.

МТС өске-даа ажалдарын кылып,

Тараан сигеннерин болгаш боду үнер сиген шөлдеринин дүжүдүн бүгү тала-биле бедидип, бөдүүн, шыктыг болгаш холумактыг мал чеминин чыныдазын дүргелдип, оларнын шын ажылашкынын организаастаашаан, нитинин мал ажалынын чаа көдүрүлүүшкүнүн болгаш малдын продуктулуун моон сонгаар улам-на экижилдерин чедип ап турар бис.